

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Ἔχετε ἀκούσει, βέβαια, διὰ τοὺς καλοπροαίρετους ἀνθρώπους. Δὲν ἀναφερόμεθα εἰς τὸ μυθιστόρημα τοῦ Jules Romains, ἀλλὰ εἰς τὴν πραγματικότητα, εἰς τοὺς μὲ σάρκα καὶ ὀστέα καλοπροαίρετους ἀνθρώπους, ποὺ ὑπάρχουν ἄφθονοι καὶ εἰς τὴν σημερινὴν κοινωνίαν, μάλιστα, εἰς τὴν σημερινὴν κοινωνίαν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος. Ὅπου καὶ ἂν στραφῆτε, θὰ ἰδῆτε γύρω σας τοὺς ἀνθρώπους ποὺ δὲν διεφθάρησαν ἀπὸ τὰ ἀνατρεπτικὰ κηρύγματα τοῦ παρελθόντος, ποὺ συμπαθοῦν τὸ καλόν, ποὺ θὰ ἤθελαν νὰ βασιλεύσῃ παντοῦ τὸ καλόν, ποὺ θὰ ἤθελαν νὰ μὴ σκέπτεται ἡ ἀνθρωπότης καὶ νὰ μὴν ἐνεργῇ, παρὰ μόνον σύμφωνα μὲ τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ καλοῦ, καὶ ὅλα νὰ πηγαίνουν κατὰ τὸν καλύτερον δυνατὸν τρόπον εἰς τὸν καλύτερον δυνατὸν κόσμον.

Ναί, ἀλλά... ἀλλὰ αὐτὰ θέλουν, βέβαια, ἐργασίαν ἐντατικὴν, κόπον, ἀγῶνας, προσπάθειαν ὄχι ὀλίγην, διὰ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα ἡ πνευματικὴ ἀρρώστεια ποὺ τῆς ἐκληροδότησαν αἱ προκαταλήψεις τοῦ παρελθόντος.

Νὰ φύγουν αἱ προκαταλήψεις τοῦ παρελθόντος. Νὰ φύγῃ ὁ ὕλισμὸς ἀπὸ τὸν μοντέρνον «μορφωμένον ἄνθρωπον»! Νὰ ἀναγνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν δύναμιν τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν, νὰ ἀφήσῃ κατὰ μέρος τὴν δῆθεν περιφρόνησιν πρὸς ὅ,τι εἶναι ὑψηλότερα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον! Νὰ λάβῃ ἡ πίστις τὴν θέσιν ποὺ τῆς ἀνήκει, ἐνισχύουσα, θεραπεύουσα, ποδηγετοῦσα, τὴν χιλιοβασανισμένην ἀπὸ τὴν ἄρνησιν καὶ τὴν ἀπιστίαν σημερινὴν ἀνθρωπότητα !

*

Καλὰ ὄνειρα αὐτά, σᾶς λέγουν οἱ «καλοπροαίρετοι» ἄνθρωποι. Ἀλλὰ ἡ πραγματικότης...

Ὡ, ἡ πραγματικότης! Τὴν παίζουν βλέπετε στὰ δάκτυλα οἱ ἄνθρωποι αὐτοί! Μαύρη πραγματικότης, ἡ κακία παντοῦ, σᾶς λέγουν. Στὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων τὸ ἀτράνταχτο προπύργιό της! Δὲν βαρυέστε, τίποτε δὲν γίνεται! Δὲν μπορεῖτε ν' ἀλλάξετε τὸν ἄνθρωπο. Ἄς μὴ ματαιοπονοῦμε....

Καὶ ἔτσι οἱ καλοπροαίρετοι ἄνθρωποι προσφέρουν εἰς τὰς δυνάμεις τῆς ἀπιστίας τὸ καταστρεπτικώτερον τῆς ὄπλον: Τὴν ἀπαισιοδοξίαν, τὴν ὀλιγοπιστίαν ἐκείνων ποὺ ἐνδιαφέρονται ὑπὲρ τοῦ καλοῦ.

Ἡ ὀλιγοπιστία τῶν καλῶν, τῶν καλοπροαίρετων ἀνθρώπων! Πόσας [σελ. 98] ἐκδηλώσεις δὲν ἔχει! Παντοῦ τὴν βρίσκετε! Δὲν προφθάνει νὰ γίνῃ μία καλὴ προσπάθεια, καὶ ἀμέσως ἡ δειλὴ αὐτὴ ὀλιγοπιστία θὰ κάμῃ τὴν ἐμφάνισίν της. –

Καλὰ εἶναι αὐτά, ἀλλά... Δὲν βαρυέστε, δὲν γίνεται τίποτε. Ἔτσι κι' ἐγὼ ἄλλοτε... ἀλλὰ ἡ πεῖρα, εἰς τὴν ἐποχὴν μας μάλιστα....

Καὶ δὲν εἶναι αὐτὸ μόνον. Σιγὰ σιγὰ ἡ ὀλιγοπιστία αὐτὴ ὑπαγορεύει καὶ ἓνα δέος ἀπέναντι τοῦ κακοῦ, τοῦ ὕλισμοῦ, τῆς ἀπιστίας. Τὸ κακὸν καταντᾷ νὰ θεωρῆται ὡς ἱερὸν ταμποῦ! Κάθε φυλλάδα, τοῦ οἴουδήποτε ἀγνώστου κυρίου ἀπό, δὲν ξεύρομεν ποίαν, Πολιτείαν τῆς Ἀμερικῆς ἢ τῆς Εὐρώπης, γίνεται ἀντικείμενον περιδεοῦς ὑποδοχῆς, ἀρκεῖ νὰ καταφέρεται κατὰ τῆς πίστεως ἢ τῆς ἠθικῆς. Τὸ οἰονδήποτε χρονογράφημα μὲ τοὺς περισσότερον κοινοτόπους σχετλιασμοὺς ἐναντίον ἐκείνου ποὺ ἔχομεν ἱερὸν καὶ ὄσιον, τὸ διαβάζουν μὲ στενοχωρίαν μὲν, ἀλλὰ στενοχωρίαν ἐντελῶς ἄκαρπον. Ὅταν πρόκειται νὰ γίνῃ ἐργασία διὰ τὴν ἀποδηλητηρίασιν ἀπὸ τὸν ὕλισμὸν καὶ τὴν ἀνηθικότητα, τότε ὁ κάθε ἓνας ἀπὸ τοὺς «καλοπροαιρέτους» ἀνθρώπους δίδει τὸν λόγον εἰς τὸν ἄλλον. Ἄς νοιασθοῦν ἄλλοι δι' αὐτό!

Διότι περὶ αὐτοῦ πρόκειται! Ὁ «καλοπροαίρετος ἄνθρωπος» θέλει προπαντὸς τὴν ἡσυχίαν του. Καὶ τὴν ὀλιγόπιστον ἀδιαφορίαν τὴν δέχεται μέσα του, διότι ἀκριβῶς ἐξυπηρετεῖ τὸν σκοπὸν, τὸ χουζοῦρι, τὴν ἀπραξίαν του. Νὰ κινουῦμεν μὲ μελαγχολίαν τὸ κεφάλι, διότι ἡ σημερινὴ γενεὰ δὲν εἶναι ὅπως θὰ τὴν ἤθελαν οἱ παλαιότεροι, αὐτὸ μάλιστα. Παρακάτω ὅμως ὄχι! Πρὸ παντὸς νὰ μὴ χαλάσουμε τὴν ἡσυχίαν μας.

Ἔτσι ἡ ἀπραξία, ἡ μελαγχολία, ἀπαισιοδοξία, ὅλα αὐτὰ γίνονται σύμμαχοι τοῦ ὕλισμοῦ. Καὶ δικαιολογοῦμεν κατόπιν τὴν ἀδράνειαν, μὲ αὐτὸ ποὺ ὀφείλεται ἀκριβῶς εἰς τὴν ἀδράνειάν μας... τὸν ἐκπεσμόν τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιῶν, μέσα εἰς τοῦ μοντέρνου ἀνθρώπου τὴν συνείδησιν!

*

Τώρα, κατὰ μέγα μέρος, αὐτὰ ἀνήκουν, βέβαια, εἰς τὸ παρελθόν. Τὰ τελευταῖα χρόνια ὁ ὕπνος τῶν καλοπροαιρέτων ἀνθρώπων διεκόπη, ἐργασία γίνεται, προσπάθεια καταβάλλεται, προσπάθεια ποὺ εἶναι, βέβαια, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀκόμῃ, προσπάθεια ὅμως ποὺ ἐξυπνᾷ τὰ κοιμισμένα καλὰ στοιχεῖα, ποὺ ἐνισχύει τὰ «παραλελυμένα γόνατα», ἐκείνους ποὺ, εἰς τὰ περασμένα χρόνια, εἶχαν ἀρχίσει νὰ θεωροῦν ὡς ὀριστικὴν τὴν ἐπικράτησιν τῆς πνευματικῆς ἐκτροπῆς. Ὁ καιρὸς κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ ἀπιστία καὶ ἡ ἄρνησις εἶχαν εἰς τὴν διάθεσιν των τὴν ἐπιστήμην ἐπέρασε πλέον. Τὸ νὰ γίνεται λόγος περὶ τῆς καταπτώσεως τοῦ πνεύματος εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν, αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀναχρονισμόν. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ἐξέλιπε κάθε λόγος συντόνου προσπαθείας. Ἡ πνευματικὴ ἄρνησις δὲν ἐξηφανίσθη ἀκόμῃ ἐντελῶς. Ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς πλέον ἀχαλινώτου δράσεως τοῦ δῆθεν ὀρθολογισμοῦ, ἀπαιτεῖ ἐργασίαν σύντονον, διὰ νὰ ξερριζωθῇ ἀπὸ τὸν μοντέρνον ἄνθρωπον.

Χρειάζεται λοιπὸν ἀκόμῃ ἐργασία, προσπάθεια, ἐκ μέρους ὄλων, ὄλων ἐκείνων ποὺ ἔχουν μέσα τους τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην. Χρειάζεται ἀγών, ἀγών πού, συχνά, ἀναφέρεται καὶ εἰς τὰς ἀδυναμίας ποὺ εἶναι καὶ μέσα εἰς τὸν ἴδιον τὸν

ἑαυτὸν μας. Ἄλλα ὑπάρχει τίποτε ἀνώτερον, μέσα εἰς τὸν κόσμον τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν, ἀπὸ τοιαύτας προσπαθείας;

[Ἀκτῖνες 15 (Μάιος-Ἰούνιος 1940), σελ. 97-98]